

міркувань. Чимало низку з них ми зreferували в інформаційного об'єкту, чи з потреби опростувати невірні факти та протиставити тезам і висновкам, опертим на фальшивих премісах, на несправжніх фактах і нерозумінні суті проблеми. Але наші читачі мусили запитати, що між тими голосами існує подекуди й величезна різниця. І хоча ми песимісти, до писаних та навіть говорених речей ставимось дуже стримано — якщо річ йде про покращання нашої дійсності, — хоча ми, опираючись на 16-літньому досвіді, не рахуючи австрійських часів, маємо аж надто оправдані причини бути песимістами, проте для об'єктивності не можемо не підкреслити безперечного факту: що в польському громадянстві, або вірніше — в польському політичному світі формуються поволі два табори, які на українську проблему і можливість її розв'язки мають два зовсім інші, діаметрально різні погляди. І ці табори ще не сформовані і ці погляди ще не окристалізовані (за винятком нечисленних одиниць), але в одному й другому напрямку йде виразний процес. На виразному роздоріжжі опинилася польська політична думка.

Знаємо, що чимало наших земляків з недовіряючим поглядом на ці слова: це ті земляки, які, маючи на увазі наші краєві відносини, трактують польський табір як щось одностайне, як одностайний антиукраїнський табір. Погляд цих наших земляків зводиться до короткого перефразування: «всі поляки такі самі». Однак в хвилиночку, коли і в українському народі починають виразно зарисовуватись два табори, що репрезентують два різні погляди на нашу політичну тактику, коли — як ми знаємо — ці два різні українські погляди впливають і в різниці поглядів і політичного способу думання та всі ті чинники, що на нього складаються (напр. релігійний світогляд, вік, досвід, освіта, середовище, традиція і т. д.), — в хвилиночку, коли ми самі протестуємо проти того, щоб польська сторона все українське життя підтягала під один знаменник і трактувала як щось одне й одностайне з усіми моральними і правними наслідками, з тою хвилиною не можемо і ми гадати на польський табір одними очима. Ми мусимо признати факт, що й у тому польському таборі йде відривання, мусимо доважно отежити на цим процесом та орієнтуватись у течіях, які змагаються у двох протилежних напрямках.

Передусім маємо цікаве явище, відоме нам одразу, що тут, на галицькому терені, справді існує супроти українців майже одностайний польський табір, що тутешня польська політична думка не признає партійних різниць і що можна

справді говорити тільки про одиничні винятки, які з цього одностайного фронту вилітають, не находячи ніякого відгуку у оному громадянстві. Зрештою — від ППС-івського п. Гавиєра («тільки шляхом мечі...»), через «Кур'єр Львовський» і різні «безпартійні» й анонімові «Век-и» та «Експрес», аж по заяву голови періодичної ок.-гал. групи ББ. п. Домашевича — ми бачили в останній дискусії на українські теми зворушливу єдність. Зате поза Львовом стрічаємось з думками в яких видно вже ширшу перспективу. Ми звертали увагу, що навіть у тих самих ендеках помітна різниця: коли львівські ендеки, з правовірного «Кур'єра» чи «Ліко», «Азії Народової» визнають однаковий анти-український капіталізм то вже ендецька «Газета Варшавська» звикає пристойного тону та говорить про суперництво культур, а ендецький «Кур'єр Варшавський» звязує українське підпілля з явищем релігійного занепаду в усім світі. Другий знаменний факт, на який ми теж гадували, це великі різниці поглядів на українську проблему в самому санацийному таборі. Від відомого «славного» становища краківського ІКН, якого керманичами і редакторами в чейже два послі ББ, через «Останній час», «Газети Польської» і політику півофіційної агенції «Іскра», до зreferованої у нас статті «Кур'єра Поранного» і «Польсько-українського Бюлетену» — це велика дорога. Ось на іншому місці друкуємо цитати з передової статті останнього чи-ола варшавсько-краківського «Часу»: автор тої статті мав уже давно ті самі погляди і не раз їх висловлював на сторінках преси та в окремих публікаціях. Однак ще недавно напевне не міг би був видрукувати їх у такій ясній формі, як це може вийти зробити, навіть без всякої «редакційної примітки» того обережного органу польської санацийно-католицької консерви.

Повторяємо: виводити з цього факту якінебудь надії на недалеку зміну політичної практики, було би дуже наївно і легкодушно. Можна висловити лише найглибший жаль, що польська політична думка так пізно починає цікавитися проблемою, яка в польській історії має за собою і 17-те століття. Можна висловити найглибший жаль, що найбільший вплив на польське громадянство і польську прилюдну думку має все ще в національних справах краківський «Кур'єр» і його львівські ідеологічні пресові прибудівки. З цього фактичного стану ми даємо собі знаменито справу. І ми цікаві, скільки часу треба буде, щоб польська політична думка в українських справах виводилася від дотеперішнього верховодництва «кур'єрських» тенденцій і коли піде шляхом, якого не бачила впродовж століть.

З польської преси.

За польську конструктивну політику.

П. Ст. Лось відомий з своїх послідів: він не від жині пропагує ідею польської конструктивної політики супроти українців. Останнє число «Часу» з 26. ч. м. приносить на передовій місці його нову велику статтю на ту саму тему ч. н. «Після вальсу УНДО й УПР».

Стаття каже полякам гадати на ту українську заяву поважно. Автор перестерігає польську сторону, щоб не робила ніякої проєції на український відповідальний провід, бо справа ідеологічного поділу в українському громадянстві — це внутрішньо-українська проблема. (Дуже розумне становище!) Пояснює своїм землякам, як сутні причини кажуть відповідальним українським діячам протиставитись діяльності підпілля, врешті доходить до зовсім логічного висновку, що коли польська сторона вимагає від українців «конструктивної політики», то й польська сторона мусить таку конструктивну політику проявляти супроти українців. Тут автор, який дуже добре орієнтується у польсько-українських відносинах та в фактичних умовах життя і праці українців, вказує конкретно на цілу низку справ, заведених польською національною політикою.

Ціла стаття, писана (очевидно) з польського становища й аргументована польським державним інтересом, — обережна у тій тоні та валежить до тих здорових зерен, що нашілись серед половин останньої польської публіцистичної дискусії на українські теми.

Ось кілька цитатів із тої великої статті: «Проблема — конструктивна праця, чи підземна азія? — мусить вирішити сам український народ у тиші своєї совісті, без посторонньої інтервенції, на основі двох тільки розділів християнської етики й національного народного інтересу.

Мотиви, що з неблаганною логікою плачуть український відповідальний світ до боротьби з підземеллям — дуже міцні. Перший з них — це тривога і то не виключно дрібничковий і малопшляхотний пострах перед ізоляційним табором, але обґрунтований страх за майбутнє народу.

Розгном українського національного життя і на Сов. Україні і на еміграції — це майже на 100 відс. доконаний факт. Ніякі поємаки не дозволяють мати надії що швидко заіснують умови, які дозволять піднятися. Зрештою до цього підєму треба й моральних і матеріальних сил. Цих не багато дасть еміграція, а не менш Сов. Україна. Запасів сил, потрібних для національного відродження, може дати тільки та галузь українського народу, що дісталася у межі Річпосполитої.

Конструктивний напрям мусить серед українців перемогти, бо інакше цей народ доживає повний розгном і може нове століття неісторичного животіння, мусить перемогти й по польському боці, бо інакше Річпосполита доживає грішні недуги, розвиває рах нерозв'язаної руської справи, а польське окрайне громадянство кончить дальшого «життя на вульгані» за втерто, не дуже підімаючою на душі й не колюче чіткою засадою та впливаючі звідти втрати в майні й національному характері, яких не оспововує ніяке «підсилення польського живла», ні ніяка мазурська колонізація, навіть якщо її насправду виконали у великому стилі.

Тем для розважань (у поляків) не бракує, можна напр. застановитись, чи у призначеному для українців шпільництві, що чиниться або державне або докладно контролюване державою, все гаразд, чи мовод українська не дістає випадково зовсім офіційно і програмово в руки книжок у польській мові й написаних поляками.

прочитавши які, вона доходить до переконання, що підземний світ може віддати народові неопінені заслуги а на когний випадок вести до особистої кар'єри?

Або чи існують у Польщі якісь легальні введення, де українські вчені, забезпечені в офіційний авторитет, могли передумати історію українського народу, умовини його життя, погляди на майбутнє й виложити висліди тієї передуми народові в научних творах?

Або чи воно правда що господарське життя українців, зорганізоване в сільських кооперативах, справді загрожує «польському становищу» дання на Сході? Кого виширають справді українці з червоногородського села, чи Чарториських, Дідушицьких і Папарів, тобто тих, що зрослися з тією землею, мають право жити на ній і в на ній потрібні Річпосполитій, хоч ця правда може бути не до вподоби деяким лехітам, яких поряд має більше червоного, як білого, — чи теж українська кооператива виширає з червоногородського села таку авангарду польщини, як Фінельштайнів, Роемблєвських і Файгенблатів, без яких там може обійшлось?

Або чи не можна зробити чогось для тих кількох мільйонів орків, наших співгромадян, які в добу кризи працюють на периферіях держави, в дільниці з найгіршою у державі хліборобською структурою, без шкіл, в яких могли б прияти хліборобську освіту в рідній мові? Думаю, що неодноразово можна зробити, але не те й не так, якби це всімалося деяким лехітам, які хотіли сильніше обидвати «окраїни з Матіро» лініацією поміщицької власності і колонізацією хліборобами з «перенаселених сіл на заході», тобто викинути сотні мільйонів, якщо не мільярди, не добувши ніяких вислідів, крім дефінітивної пролетаризації червоногородського селянина і направованого простою дорогою до селянської революції загострення і аграрної і національної квестії на Русь?»

ГАЛАНТЕРІЯ ЖІНОЧА І МУЖЕСЬКА У ВЕЛИКИМ ВИБОРІ По цінах дуже низьких. Поручає Ф-ма **ЗИГМУНТ ЗАЛЕСКИЙ** вул. **Воїнів ч. 4.** 1/78 156—180

Закарпаття.

УКРАЇНСЬКЕ УЧИТЕЛЬСТВО.

Про чисельний стан українського учительства на Закарпатті, членів Т-ва «Учительська Громада» в Ужгороді і його розміщення по поодиноких округах інформує табелька, яку паводимо нижче за мукачівським «Учительським Голосом» (ч. 6. за червень ч. р.):

Берегівщина має всього українського учит. 54, з того членів «У. Г.» 54; Березнянщина 186 — 99; Волишчина 136 — 75; Іршавщина 143 — 72; Мукачівщина 180 — 156; Ровнішчина 126 — 88; Рахівщина 143 — 131; Свалящина 211 — 35; Севлющина 207 — 184; Тячівщина 177 — 152; Ужгородщина 124 — 87; Хустщина 187 — 128; Пряшівщина — членів «У. Г.» 12; Професур середніх шкіл — 28; Учительство горожанських (виділових) шкіл — 56; Учительство фахових шкіл 11. Разом членів «У. Г.» 1.318. Число членів «У. Г.» у народних школах розпадається ще так: дефінітивних учителів 559, тимчасових учителів 339, помічників учителів 325. Разом 1.223.

ЗМІНИ В ДІВОЧІЙ УЧИТЕЛЬСЬКІЙ СЕМІНАРІ.

Три тижні тому єпископ Олександр із причини лихого здоров'я звільнив дир. о. Виктора Желтваєва від ведення дівочої семінарії в Ужгороді і на його місце поставив проф. о. В. Ларя. Нічого в тім дивного. На жаль, одна частина малярської і москвофільської преси написала про справу дуже погано і злобно. Закинуто о. Желтваєві якось грошеві маніпуляції. Не пощадили й особи єпископа, який нібито невідповідну особу поставив на чолі Інституції, як наслідника В. Желтваєва і т. д. («Карп. Голос», «Руський Вистник»).

Ми засадничо не є проти здорової критики. Однак рішучо осуджуємо всякий вузькопартійний, нечесний і неморальний виступ якоїнебудь газети. Це сумне явище в нашій журналістиці, що не вміє служити моральному піднесенню загалу, а мовчується в болоті темних глибин.

В. Желтваєві можуть газети скидувати деякі людські слабости, але не можуть закидувати йому таких грошевих маніпуляцій вже з тої простої причини, що він з рахунковими справами семінарії нічого спільного не мав. Щодо поступу єпископа Олександра, то ясна річ, що він не буде питатись ані пана Фендика, ані пана Бродія, ані когонебудь, кого має поставити на чолі своєї Інституції. Розуміється, поставити там такого чоловіка, який відповідає законним вимогам і поведе як слід повірену йому му-
молоть. (За «Українським Словом».)

Промова Преосв. Єпископа Д-ра Івана Бучка

НАД МОГИЛОЮ ДИР. ІВ. БАБІЯ, НА ЛИЧАКІВСЬКІМ ЦВІНТАРІ, 27. ЛИПНЯ 1934.

Ірод спіймав Іоана і звинуватив його і всадив в темницю через Іродіаду, жінку свого брата, Бо Іоан говорив йому: „Не годиться тобі й мати“. І хотів його убити, та боявся народу, бо уважали його пророком. В день же уродин Іродових танцювала донька Іродіади на середині і подолася Іродові. Тому під клятвою обійняв її лати, шовелюдь попросити. А вона, намовлена своєю матір'ю, сказала: „Дай мені тут на полумиску голову Іоана Хрестителя“. І посумнів пар та через клятво і задля тих, що сиділи разом за столом, звелів дати. І післяв і став голоду Іоанові у в'язниці. І принесли голову його на полумиску і подали лівичні, а вона принесла й матір'ю. (Мат. XIV).

Жахлива трагедія св. Івана Хрестителя повторилася на особі бл. п. Івана Бабія, Директора української гімназії й першого Директора АЕпархіального Інституту Католицької Акції, — а вістка про це наповнила наші серця глибоким сумом і рівночасно й великим жахом з приводу обставин, а яких та трагедія повторилася. Не можу позбутися ще й досі тих морозних зрощів, які пройшли до мене на вістку, що скривавлена куля перетяла нитку життя бл. п. Івана Бабія. Та сама куля пробіла рівночасно не тільки серця найближчої родини Покійника, вона зранила й серця цілого українського громадянства, всіх, що його знали близько, всіх, що мали щастя з ним жити й працювати.

Пригнічений тяготою тих вражень, — ледви чи зможу, чи буду в силі сказати нині похоронне прощальне слово, гідне невіджалованого Покійника, слово, яке булоб також потіхою для тих, що остали по ньому, його рідні, приятелі й знайомих, що не можуть здержати гірких сліз, віддаючи йому останню прислугу. Ледви чи знайдю я відповідні слова на вияв тяжкого болю й смутку цілої нашої АЕпархії, яка в особі Покійника втратила одного зі своїх найвірніших і найгідніших синів, що був першим Директором Архiep. Інституту Католицької Акції, записав своє ім'я золотими буквами на перших сторінках історії тої організації. Тай чи можливим є в короткій похоронній бесіді представити величчю чеснот, заслуг і прикмет Покійника, щоби наглядніше змалювати образ втрати, яка постигла нас зі смертю його? Чи ж можливе при цьому всьому не торкнутись ближче жахливого аломину скривавленості, якого невинною жертвою впав покійний Іван Бабій?

Під немовленим наказом християнської совісті сповняю цей тяжкий обов'язок не тільки як приятель і співпрацівник Покійного на полі організації Католи. Акції, але передусім як священник і Єпископ Католицький, що в дану хвилину мусить звернути увагу вірних на голос Божий, що смертю бл. п. Івана Бабія промовляє до нас голосно і страшно.

Дай Боже, щоб той голос дійшов до вух усіх тих, що в якийнебудь спосіб підготували думку під те жахливе братовбивство, тай щоби вони ще в час повернування зі шляху, на який

вступили засліплені ненавистю. Бо тільки ненависть, що засліплює розум і серце, могла бути причиною останньої трагедії. Ненависть не узасаднена! Всі ми переконали, що Покійник як вразковий католик і український громадянин, не дав причини до тієї ненависті, бо ми знали його як громадянина наскрізь чесного, як людину чистих, хрусталинних незомнених засад, зачарованих в глибини скорбів християнської віри, що була нормою і формою в його цілім житті чи то приватним чи приватним, а цілій його діяльності перш за все педагогічній. Віру свою католицьку визнавав він на кожному кроці без боязни на якийнебудь наслідок, а працював так, як наказувала католицька його совість. Хто мав щастя чути його промову на Марійським Святій Молоді в часі академії на подвір'ї св. Юра дня 4. червня 1931 р., ніколи не забуде тих гарячих слів з уст світської людини, які заохочували українську молодь до любови Небесної Неньки, до любови Церкви, до любови беззаставної України. Для тої молоді жертвував Покійник всі свої сили, ціле своє життя. Заки він і приказував, він перш за все прислужував їй своїм добрим приміром, як треба сповняти наложені і прийняті обов'язки. Хоч мав славу людини солідної науки і хоч на високих становищах, а такої релігійної і побожної, такої скромної і покірної як дитина. Перед нами очима стоять ті дискусії на засіданнях АЕп. Інст. К. А. в справі підготовки свята У. М. Х. Бо треба знати, що враз в тої інституту, якого Покійник був Директором вийшла програма тої величної маніфестації.

З народу вийшов Покійник, любив його і жив для нього. Він знав, що той наш нарід подібний як і наша земля, криє в собі незвичайні скорби, що їх треба видістати і викувати тяжкою мозольною працею. Він знав душу і серце того народу, знав його чесноти і його хибні. І в душі та в серці молоді того народу старався Покійник тяжкою виховавчою працею відкрити ті духовні скорби і закріпити в ній любов до правди й добра. Всі здаємо собі справу, яка тяжка ця праця в нинішніх лукавих часах і в нашій парадоксальній дійсності. Але Покійник — людина залізної волі, не побоявся ніяких труднощів, поконував преріжні перешкоди, і в труднощах, здавалося, ставав ще більшим, ще сильнішим, ще завзятішим, щоб тільки ту молодь, той нарід і націю народу, врятувати від погубних впливів зовні. Він, як добрий католик, знав, що нація, вітчизна — то ідеал, але не єдиний, ідеал великий, але не найбільший, бо найбільшим ідеалом для християнина то Бог, то віра, то спасіння безсмерт-

ної душі. Той ідеал обіймає всі інші ідеали людства, не виключаючи ніякого нашого правдивого ідеалу, а підтримує і ушляхотнює такі ідеали, як: вітчизна, культура, поступ, дачи їм силу й дисципліну.

Ті свої засади старався Покійник зашито в серцях покійної собі молоді, і це стало причиною ненависті невідповідальних самозванців чинників, які поставили себе суддями життя і смерті. І в цьому власне суть трагедії не тільки дорогого нам всім Покійника, але й нашої загальної трагедії, що вона поза злочинним убивством невинної заслуженої людини криє в собі зародки національного самогубства.

А трагічний стан степенується, коли зважити, що під братовбивчою куле падають люди тої міри, що Покійник, якого сміло можна назвати героєм праці, героєм посягати, героєм серця. Це правдивий борець Католицької Акції, що неустрашимо обороняв засади католицької етики. Як його св. Іменик св. Іван Хреститель не побоявся безбожного й розпустного Ірода і рішучими словами: „Не годиться“ брав його завернути а дороги проступку, та Покійник рішучими зарядженнями брав удержати молодь у карбах шкільних обов'язків. Це жертва обов'язку. Але та жертва є його найбільшою заслугою й остане найякішою зорею в нашій незабутній пам'яті. Маю в Богі надію, що ця остання, така болюча жертва, яка не дасть нічим оправдати тої загальної осуд злочинного вбивства цілим укр. громадянством, чого доказом нинішні похорони — буде успішною пересторогою та опам'ятанням для тих всіх, що у своїм засліпленні думають, що можна злочинно якунебудь прислугу Батьківщині зробити.

Прощайже, Дорогий Покійнику Іване, поспішай. В Імени Церкви нашої запам'ятаю Тебе, що оберемо Твоє ім'я на все в нашій відчуженій пам'яті. За Твою працю „ади добра молоді“, за Твою посягати нехай Господь нагородить Тебе небесним царством на віки. А ти перед Богом заступаєш за нас, а особливо за тих, що Тебе насильно відорвали від Твоєї родини і від Твоїх обов'язків — бо вони не знають, що роблять.

І до Тебе, страдалина Дружину Покійника, миленьке слово моє: Ми всі втратили багато, але Ти втратила найбільше. Твій жаль і біль найбільший. Твої гіркі сльози хіба одна віра осолодять, що Твій муж знайшов у Бога напевно заплату, за свої чесноти. Злучи Твої сльози зі сльозами страдалної Матері під хрестом! Нехай Бог потішить Твоє серце, нехай осушить Твої сльози! Залишиш Тобі Твій Покійний муж великий скорб, Твої діти. Виховуй їх, нехай ідуть слідами свого батька! Нехай будуть так, як Батько, вірними синами Католицької Церкви й Української Нації і так стануть найкращим пам'ятником свого батька.

ВИ НЕ МУСИТЕ ПІДПИСУВАТИ ЗАЯВУ НА ПОЗИЧКУ РІДНИЙ ШКОЛІ, ЯКЩО ВПЛАТИТЕ ВІДРАЗУ ГОТІВКОЮ.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 29. ЛИПНЯ 1934.

ГЕНРІ КІСТЕМЕРЕКС.

Совісний урядовець.

До свого 43-го року життя пан Джіролямо Бріко, книговод і „хлопець на всі послуги“ у фірмі „Марселя і Син“ не мав ніякої пригоди. Точно приходив він до бюро і дозглядав від ранку до вечора числа, за що і 15-го кожного місяця шефи викладали йому 300 лірів. Коли шеф кланяв його до себе, він за кожним разом блів і в горлі щось його стискало. Бріко був собі звичайний, неспілкуваний чоловічок і мав смертельний страх перед усіма компаньйонами. А всеж доля заставила на нього пастку.

16-го січня ввечері вертався він до дому до своєї приятельки яку відвідував дівчі в містечку. Вона не була ні молода ні гарна, зате темніше мала вибоги. Коли він вертався до хати заставив мусів боротися із якимсь дивним смутком.

Коли він в год. 11-й увечі входив по сходинках, у померках, щоб заспокоїти сирінок, його нога натрапила щось хльпе, втримав рівновагу, спотикнувся і впав. Коли він пробував устати відчув, що його права рука торкнулась жіночих грудей. Після того запалталась у гу-

стоми волостї. Він перестрибнув перешкоду, тримався цупко стіни і нарешті пішов далі.

Тремтів увесь зі страху і майже без пам'яті вибіг на найвищий поверх, зачинивши за собою двері. Без відлику стояв не порушено, потирав чоло рукою і надсадухував. Потім завіттів світло і механічно приладив собі постіль. Постий жаху відскочив, коли на своїм простиралі побачив велику пляму в крові. Від цього руху впало крісло і Джіролямо весь зашитався; вхопився за скатерть, що зашитається у його руці і потягав за собою попельничку та табакірку. У тиші кімнати забрязкотіла розбита порцеляна.

Джіролямо мав таке враження, що божеволіє.

Пізніше, коли трохи в спокоївся, пригадав собі те все, що він зробив зовсім механічно і в незвичайною послідовністю. Спершу обмив собі руки, мізнице — сам не знав навіщо — витягнув із шухляди трохи засадженого гроша. Тримав два банкноти по 100 франків і вложив їх до кишені. Засвітив спиртусову лампу і зібрав уся свою неможливу сміливість, щоби з'їти по сходинках до померлої, освітити її обличчя, загладити у пригасілі очі та оглянути гнилий рот і велику рану на шні. Після цього перейшов через неї. Коли опинився на долинці на сходинках сказав він собі, що мусить збузити сторожа і все йому оповісти.

Але тепер дів свій покійно. Бріко не міг зажити і встати його. Всіх розбудити, все розяснити? Ні, треба було йти на поліцію, чей була пошліва справа! Бріко побіг до най-

ближчого комісаріату. Але коли побачив нараз перед собою червону ліктарню, переданий зупинився.

Він мусів би перейти перед поліційними урядовцями, заявити, що хоче бачити комісара і весь припадок пояснити, оповісти всю що жахливу історію відповідними словами. Яку історію? Упав до нього нараз на думку, що він узагалі не знав нічого ближнього. Уночі наступив він на якогось трупа — ось і все. Комісар дивився би на нього пронизливим поглядом і розпитував би про все можливе — а його відповіді виглядали би зовсім неможливо.

Піт виступив на чоло Брікота, який завісиди був переляканий, коли канкали його директори в бюро. Що він мав робити? Він мусів себе спершу заспокоїти і розібрати все, що сталося, щоб здати собі справу з дійсного стану. Бріко рішив, що добре трохи почекає. Він вибрав дорогу малюю аудичкою і почав блукати. Але його страх зростає за кожним кроком. За якийсь час відгомін його кроків на порожніх хідниках мучив його і лякав. Він не міг залишитись сам. Але куди мав йти? Майже проти своєї волі завелася його ноги перед дів своєї приятельки, звідки він вийшов кілька годин тому. Він заступав і дама появилася на порізї. Вона аж подалась узад, коли його побачила. За її поглядом, що зупинився на його очах, він побачив, що вони повні крові. У дзеркалі, що стояло на столі побачив він якогось дикого Бріко, а викривленим обличчям і плямами крові на чолі. Його охопив жах і не даючи собі справи а того, що робить, витяг-

Про нашу силу, жертвенність і біду.

Прага, у липні 1934.

ПРОГЛЯЛИ МИ ТРИ НАГОДИ.

Хотів я, читачі, оповісти Вам, як стукать про нас у Європі... Оцеж нещодавно трапилось: тут таки у Празі! Щось пан міністер Бенеш на Підкарпатті пару разів про нас згадав. Сказано — дипломатія. А не подобалось це чеській газеті — „Народній Політиці“ — відомий її співробітник д-р Борський, написав про нас статтю: не можна, каже, ставити карту на українців, бо вони нічого не вміють робити і нема у них жертвенності, — ось тричі мали нагоду збудувати свою державу — підчас замирення з центральними державами, за большевицького перевороту і коли поляки на Київ пішли, й ані разу не збудували! Заціпило це одного нашого земляка, Вашого-ж співробітника, і він відповів у тій-же газеті невеличкою статтею: як, мовляв, нема жертвенності? А студентський курій під Крутами, а чого вартий один факт під Базаром — може єдиний в історії, коли 300 наших старшин і козаків гордо відкинули пропозицію „покатись“ і зі співом „Ще не вмерла“ на устах, згнули під большевицькими скорострілами і закопані в одній братській могилі?!

І знаєте, що пан Борський з того зробив? На другий день помістив статтю з таким заголовком: На 35,000.000 — 1300 жертв! А в статті пише: Отже, — каже — значить, правду ми писали, що в українців нема жертвенності. Дивіться, сам українець визнає, що у них загинув один полк і 300 козаків, значить разом 1300 людей на 35,000.000. Якже вони хотять при такій жертвенності державу збудувати! Тут уже і інші наші люди заметушилися і побігли до „Народньої Політики“ — нові спростування понесли. Але там сказали, — що справа ясна і скінченна: маємо 35,000.000, а держави не збудували, а чому саме — вони не мають часу розводити над тим довгу полеміку. Значить, не вміли і — баста!

НАША ЖЕРТВЕННОСТЬ.

Отож, як бачимо, беруть нас чужинці „гуртом“ і у подробицях розбиратись не хотять! (Ще лише ми один одного ліктями од української справи відштовхуємо та думаємо, що комусь там страшно важко: чи Голопушко за Дріпченка чи, разом з Халазю прати По-столенка!).

І коли прийдемо ще раз (в 13-ий!) просити за Академію, то боїмося, що поговорять з нами також „гуртом“ і „стукнуть“: Скільки Вас є? — мільонів, але, додамо швиденько, по цей бік Збруча тільки 10. — Скільки потребуєте на школу? — Один мільон корон чеських. — Скільки це припадає на вашу душу? — По 10 галерів (півтора сотика)! — Так щож, панове, поясніть нам: чи ваш українець таких грошей

не може дати, чи не хоче дати, чи ви не вмієте їх зібрати, чи взагалі ви ще не досі до своєї високої школи?

І ось тут-то ми й розведемо руками! Ніби й може, ніби й не відмовляється, але якось воно... не виходить. Словом: „Велика наша земля й обильна, але порядку в ній нема“. Справді, страшний хаос! Подивившись часом на такого нашого чоловічка — розривається на всі боки: він і на „Просвіту“ платити, і на „Рідну Школу“ збирає, і реферати читає і передплату на „Діло“ лотайки від жінки посилає — словом, трудиться, як бджілка, відмовляючи собі у насущному! А другий, мов трутень: — нікуди ні ситика! Сидить собі у Мусяловича чи Куманова та лише помиває. А прийде ювілей Горбачевського чи інший зльвів національний, то він тобі так і претясе на перше місце! А якби оце на нас нарешті, податочок всенародній, на всі необхідні потреби найвищою владою, — Конгресом Національним наложили! — то було би більше порядку й справедливості! Пхаться такий панок туди чи сюди, а розпорядчик зі стрічкою жовтоблакитною — каблучками цок! — і так до нього ввічливо: ваш контрольний листочок на уплату національного податку!

ДЕСЯТЬ ФОНДІВ І ОДНА НАДІЯ.

І буде спокій, порядок і діло! Бо тепер, прости Господи, й часом розгорнути неприємно: один крик, один алярм, просто — ярмарка! „Просвіта“ алярмує, „Рідна Школа“ — сигналізує десять різних фондів „SOS“ висилають..., но й Академія в такому разі хоче своє слово сказати, хоч і неприємно суто академічній установі на ярмарок пхатися! Але нічого не зробить у сучасних обставинах українського національного життя — це „залізна“ необхідність. Ось наша вже чеські високі школи — від держави повне утримання мають, а й то недовго тут, у Празі, ректори усіх високих шкіл змовились і спільний прилюдний виступ зробили, до нації апелювали, — мовляв, самих державних фондів для належного устаткування шкіл — не вистачає. Тим більше ми мусимо говорити нашим людям цілком вітверто і ясно, що на них одна надія, що повинні вони, хто це розуміє, записуватись у члени Товариства Прихильників Академії, надсилаючи свої членські внески і жертви, бо інакше ця наша висока школа рано чи пізно закритись...

Товариство Прихильників Академії побудувало собі таку цікаву „ідеологію“ утримання цієї школи: мовляв, не кожний може розуміти й оцінити значіння високої освіти. Це в першій мірі можуть зробити люди з високою освітою. Академія для свого річного існування потребує 30.000 доларів, — отже треба, щоб серед українців знайшлося щось 3000 людей, так би мовити, національної еліти, які да-

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. КОРДЕЦЬКОГО Ч. 51.
Телефон 60-04. ПКО. 503-881.
поручає власні вироби найкращої якості

Пасту до взуття „Елегант“ терпентин.
Пасту до взуття „Елегант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

1397 помадкову і коронову
Шварц до чобіт. — Віск шевський. — Смола шевська.

либ річно по 10 доларів, і велике питання існування цієї високої школи, — питання латині національної честі — розв'язане. І, справді, ваші інтелігентні люди досить інтенсивно почали записуватись, і набралось за рік такої національної еліти — 400 чоловік. Але далі — слабіла агітація (бо тяжко увесь час галасувати), ослабів і приплив членів. Тай то сказати: криза всіх допікає, і для багатьох наших людей — 10 доларів сума немаленька.

МАТЕМАТИЧНІ КОМБІНАЦІЇ.

Але на цей випадок у Товаристві Прихильників є інший варіант: можна записуватись у члени співробітники — річний внесок 3 долари. Значить, треба 10.000 таких членів і справа з Академією знову в порядку. Однак, далі саме життя підказує ще й інші „варіанти“: багато по три долари річно, внесіть по долару: на це потрібно тільки 30.000 членів, — як на десять мільонів населення цифра зовсім маленька! Алеж можна йти ще далі: можна дати лише по 10 центів річно (50 сотиків!) — і Академія втримається, при умові, що так зробить 300.000 людей, навіть найбільш бідних. І, нарешті, коли хочете, останній варіант: при мільоні людей по одному центу (5 сотиків). Словом, що ми хочемо цим сказати? Що нація наша таки чисельна, такі має резерви, що без ніякого напруження, тільки при організованості — (я хочу це слово тричі підкреслити!) — може задовольнити всі свої національні потреби.

Тимчасом виходить щось інше: варіанти багато а членів у Товариства прихильників все ще мало — і справа Академії в загрозливому стані!

ЩО ЛЮДИ СКАЖУТЬ.

І що найгірше: Якби, не дай Боже, Академію закрили, то її лічнуть і лаяти. Я навіть Вам скажу наперед, як то буде. Вийде собі якийсь чоловічок від Куманова чи Райха, обітре уста і проголосить: Великий злочин! Допустили до ліквідації нашої Української Господарської Академії в Подєбразах! Народ український доприв долю цієї високої школи академічній професурі і її обопляком було в часі небезпечки сигналізувати, алярмувати і підносити голос перед лицем цієї нації! І ось тепер, — легко сказати: а таку тяжку годину національного життя, коли зсиди Аде страшний наступ на українську культуру, ми позбавляємось своїх політехніків, — високої школи, з трьома факультетами, з надатодженим апаратом, позбавляємось також єдиного українського інституту позаочного навчання, що за короткий час розвинув і т. д. і т. д.

Будуть ще й інші статті, буде писати вся преса, але Академії вже не буде! (Докінчення буде.)

Тор Дько.

нув банкноти з кишені, вложив їх у руку жінці і бурмотів: „Ще ніщо. Я все виясню тобі. Мовчи! Бері!“

Жінка вибігла з хати без слова і п'ять хвилин пізніше Брікота арештували.

Свідний суддя, що взяв його на допит на другий день, молодий, білявий, короткозорий урядовець в вічною усмішкою, але дуже точний, не мав труднощів, щоб переконати Брікота про його вину. Роль невинного була для такого типу як він повязана з надто численними ускладненнями, тим більше, що коли перетрусили кімнату Брікота, знайшли там кілька жіночих фотографій із тлибкими декольте.

Бріко почервонів і багато лекше почував себе в новій ролі садиста та злочинця тим більше, коли прокуратор і його адвокат ужили всіх зусиль, щоб розв'язити, який міг бути мотив його вчинку. Бріко слухав сильно зацікавлений психологічних тонкостей на судовій розправі і завзятого поєдинку між двома славними оборонцями на тему його відповідальності. На щастя вийшов переможцем його оборонець і Брікота засудили тільки на досмертні примусові роботи.

Клімат у Гуяні зробив йому добре. Життя на свіжому повітрі, якого він досі не знав, допомогло йому у тих малих недомоганнях, задля яких він студіював що-небудь фармакологічну рубрику на 4-й сторінці часопису. А що мав він загляду владу, гарне письмо і розумівся на бухгалтерії, приділили його до канцелярії головного наставника на звинних. Його попередні

шефи з милосердя прислали йому вряди-годи гроші на тютюн.

Так вернувся він до свого давнього, рівномірного життя, яке збільшилось тільки на один соняшний промінь, одно реєстрове число і одну певність, що на старість не вмере він з голоду. Бріко зрозумів, що на цій землі все має свою логіку і що існує добре Провидіння. Він був задоволений.

Минуло спокійних п'ят літ, аж одного дня підійшов до нього вартувий саме тоді, коли Бріко додавав числа і сказав:

— Директор вас кличе!

Бріко поблід, зовсім таксамо як колись, коли його кликали до директора Марселя. Тремтючи ввійшов він до бюро. Директор устав із святочною міною:

— Дорогий пане Бріко! Я дістав приємну новину для вас! За одну годину будете вільні! Убивник Еґеній Бержер сам признався до вини. Ви ще раз зможете скласти свої зізнання, а з огляду на кампанію, яку веде вся преса у вашій обороні, президент наказав вас негайно випустити на волю. Пізніше подумаєте про свою реабілітацію. Дозвольте стиснути свою руку!

Бріко глянув на нього витріщивши очі. У його грудях почало щось кипіти і добувався з острахом голос:

— Але-ж ні... це я... я був... відійти?... алеж я не...

Та зараз зрозумів, що і тепер було так само безцільно грати роллю невинного, як колись доказувати свою невинність. Без слова опустил голову і в розпачі почав хлипати...

ДЛЯ ОДНОГО НАРОДУ — ОДНА ЛІТЕРАТУРНА МОВА!

Хто хоче навчитись доброї української літературної мови, хто хоче пізнати історію своєї мови, хто хоче довідатися, як де говорять український зарід. ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ НА 1934 РІК

Науково-популярний місячник „Рідна мова“

посвячений всебічному вивченню УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. — Головний Редактор і Видавець проф. д-р ІВАН ОГЕНКО. — ПЕРЕДПЛАТА: 6 зл. річно, 3 зл. піврічно, 1.60 чвертьрічно. За границею: в Європі 9 зл., поза Європою 2 амер. долари. Зразкове число 50 гр. Конто чекове П. К. О. число 27110. — Адреса Редакції в Амстердамі: Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10.

Як додаток до „Рідної мови“ виходить тижневик „БІБЛІОТЕКА РІДНОЇ МОВИ“. — Передплата: 3 зл. річно; за границею: в Європі 5 зл., поза Європою 1 амер. долар.

ДЛЯ ОДНОГО НАРОДУ — ОДИН ПРАВОПИС!

Вісти з Буковини.

ЛІТНІЙ КОНЦЕРТ.

В неділю 22. ч. м. улаштував „Український Мужеський Хор“ у Чернівцях у павільоні „Діточий Рай“ літній концерт. У програму входили струнські і народні пісні в супроводі власної струнної оркестри. Завдяки молодому, енергійному лід. Осипові Горвацькому, організаторові „Муж. Хору“, який став популярний не лише між своїми, але й між чужими, концерт випав під кожним оглядом знаменито. По концерті секція читальні в Ротм. Манастери-ська виставила комедію в 1 дії „Жених з міста“, а при кінці наші таласуни вивели танки „Ковачок“ і „Катерина“. „Мужеський Хор“ у Чернівцях повинен дійсно стати прикладом усім товариствам, бо він показав, що можна організувати тиху і впертою роботою.

ПОВЕНІ НА БУКОВИНІ.

Завдяки, а подекуди справжній хмароломі спричинили вилити ріки Черемоша, який завдав громаді: Ростоків, Іспас, Мислів, Барбівці і ін. Так само і ріка Серет затопила громади: Петрівці, Купку, Лукавець, Бергомет та частину Жадови. Великі простори засіяні кукурудзою зовсім знищили повені.

НЕЩАСТЯ ІДЕ ВСЕ В ПАРІ.

Епідемічні недуги на Буковині прибирають в останній час досить поважні розміри. І так по урядовим повідомленням начислено 26 випадків чертінки в громадах Башківці, Ротче та Сучавенани, 4 випадки в Чернівцях; 7 випадків шкарлатини в Петрівцях і Жадові, а в Барбівцях та Новій Жадові 4 випадки дифтерії й один літчий параліз.

ВЕЛИКЕ НЕЩАСТЯ НА КОНЦЕРТІ.

Дня 17. ч. м. улаштувала військова оркестра в Чернівцях масовий концерт, у якому виступало 700 військових музикантів. Концерт улаштовано на площі жид. спорт. товариства „Макабі“. Перед самим початком концерту завалилася трибуна для глядачів. Зпід розвалин витягнуто з поломаними руками й ногами шість осіб: одну вчительку, жінку капітана, урядовця податкового із жінкою і двох купців. Комісія аналізів ствердила, що винною нещастя була недолічно збудована трибуна.

Національну свідомість ширить українська книжка і преса, тому жертвуйте датки на купно книжок для наших братів на заході.

Століття університету
св. Володимира в Києві.

(15. (28.) липня 1834 — 1934 р.)

II.

Щойно в царюванням Олександра II. настала краща чася в житті й діяльності київського університету.

Новий університетський статут (1863 р.) встановив автономію професорської корпорації, інспектор перестав бути лютим апаратом куратора шкільної округи, факультети придбали право пенсировати праці своїх членів і т. п.

Але царювання Олександра III. принесло новий університетський статут (1894 р.) Навчання в університеті знов підпорядковано університетському начальству та міністерству освіти; підсилено догляд інспекції за студентами; введено унітарну форму для студентів і т. д. Саме в цей святкування 50-літнього ювілею київського університету студенти вчинили заколот в приводе оголошення нового, університетського статуту, за що й покараних п'ятьма карою: виключено всіх студентів з університету, а сам університет закрито на пів року.* Але й ця кара, розуміється,

* Цікавий матеріал про цей заколот подає стаття О. Назаревського: „Ювілей київського університету“.

ся, не могла внести серед студентів примирення з академічними умовами статуту 1864 р. Студентські заколоти не припинялись. У відповідь на ці заколоти міністр освіти П. Боголюбов видав правила 29. липня 1899 р. про призначення до війська студентів, замінених у заколотах. 183 студентів київського університету дійсно відправлено до війська. Відповідно на це було звільнено міністра освіти Боголюбова студентом Карповичем (14. лютого 1901 р.).

Щойно в революцію 1905 р. університет знов одержав право обрати ректора, деканів і професорів, посилено догляд за студентами та призначено їм право творити наукові гуртки. Тоді ж у 1905 р. під тиском ходу революційних подій комітет міністрів підняв питання про встановлення деяких полемік щодо української мови й літератури і з цією метою звернувся, між іншим, до київського університету з пропозицією подати свою думку в цій справі.

і студентські заколоти 1884 р*. Див. Другу кн. збірника „За сто літ“. Київ. 1928 р.

Цукорня

СТЕЦЬКОВА

Миколая 7.

З доручення історико-філологічного факультету проф. В. В. Антонович сказав написати в справі обмежень української мови в таких кінцевих висновках: „Гадаю, що ті виняткові тяжкі заходи, які скокують український друку, мусять бути усунені, і що друку цей у ценовиробничому відношенні повинен бути арівняний з поставками, що є обов'язкові для російського друку. Гадаю, що в цьому питанні це єдиний вихід, що задовольняє принцип справедливості та відповідає високій гідності держави“. Ця записка проф. В. Антоновича лягла в основу записки, яку складала комісія, спеціально для того обрана професорською радою. Комісія також визнала, що обмеження української літератури є несправедливим як в етичній, так і в історичній точці погляду, та не можуть бути виправдані й ніякими державною користою. Комісія підкреслила, що на першому місці між книжками, покликаніми задовольняти найвищі потреби духа, слід поставити св. Письмо народною мовою. Щодо наукової та публіцистичної літератури народною мовою, то й вона не може бути предметом заборони, оскільки не порушує загальних законів про друку. Однак слід згадати, що згадувався один професор, а саме Ю. Кулаковський, який залишився при своїй думці щодо видання св. Письма українською мовою.

Але не довго довелося університетові користуватися здобутками революції: з подавленням революції 1905 р. фактично відновився статут 1884 р., і щойно незадовго перед революцією 1917 р. почав потрохи відчуватися дух лібералізму в житті й діяльності університету.

В 1917 р. київському університетові довелося знову висловити свою думку про українське питання. В записці на адресу російського тимчасового уряду професорська рада, між іншим, писала (в липні 1917 р.): „Керманіти українського руху домагаються заведення української мови, як державної мови та викладав мови в школах. Проте найважливіший і найдорожчий для обох народів (особо українського та російського — С.) зв'язок в нашій російській літературі й загально-державній мові, яку вони в задоволенні гордістю і майже з одлаковим правом можуть назвати своєю. Домагання заміни загально-російської літературної мови в майбутній Україні плутово утвореною й не досить ще розробленою мовою загрожує затримати розвиток освіченості

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 29. ЛИПНЯ 1934.

о. СТЕПАН КОВАЛИВ.

2)

ПРО ДУХІВ.

Одного разу перешукали докладно цілу кімнату й коли знову почався сипати тинь, то в волосі присутній тоді там жінки Губиніної найшли кусень з отинкування стіни, хоч його раніше не було в кімнаті й хоч стіни лишнісь ненарушені. Справлено остаточно до тої замінної кімнати комісія, яка тільки ствердила, що обману тут ніякого нема й що на голову Вайсівної не злеті звідки падають кусники ганьби.

Остаточно справа покінчилася так, що Вайсівна мусіла перепроводитись зі свого мешкання в Бірхавера, бо юрба народу збігалася туди, бачючи побачити духів.

Останніми часами трапилася в Берліні подія, яка зовсім нагадує відомі появи „духа Вайсівної“ у Бродях. Опис цієї події повторюємо за поважним християнським часописом „Природа і культура“, який не пожеє на сенсацію, але подає завжди правдиві й перевірені вістки.

Отже перед кількома місяцями помер у Берліні столяр Іван Регульський, що мешкав при вулиці Губенеря. Незабаром після його смерті почали траплятися в його помешканні дивовижні явища. Вдова по столяреві нула аз стіною стукот і мужеський голос. Але на цьому не кінець. Покійний столяр мав ще в Берліні свого рідного брата Альберта, який зі своєю родиною жив у іншій ділянці міста. І саме в помешканні Альберта почали в тім самім часі

діятися такі речі, які, як заявляли присутні лікарі, лише дуже рідко можна оглядати.

Альберт Регульський має 4-літню донечку, яку покійний „вуйко Іван“ дуже любив. В кімнаті, де спала ця донечка, теж чути було стукот до стін і шарудіння по кутках. Тяжкий дубовий стіл починав сам від себе їздити по кімнаті, а лялька, що висіла над дитячим ліжком, вимахувала руками й ногами.

Батьки повідомили про ці події свого зароха о. Гільдебрандта, котрий теж оглядав ці дивні явища й переконувався, що вони відбувались тоді, коли дитина лежала в ліжку. Священник звернувся в цій справі до наукового параксисологічного товариства, яке вислало лікарську комісію. Лікарі, що також запитали ці дивні явища, звертали особливу увагу на поведінку дівчинки. Весь час лежала вона непорухливо в саомім ліжку, коли у кімнаті відбувалися несподівані явища.

Так „страшило щось“ в цій кімнаті цілих два місяці. Згодом почало втихомирюватися і в останніх часах уже більше ці явища не повторювались.

2. ТІЛА, ШО РУХАЮТЬСЯ І МЕДІІ.

З наведених прикладів пізнали ми, де страшило, а тепер пригляньмося, як об'являлися духи при допомозі медіа.

У часі, як медій заснув, бачили присутні якісь світлі тіла, якісь огники, якісь малі мряковини, якісь руки, що хвтали й переносили з місця на місце то цвіти, то пера або якінебудь інші предмети. „Ці руки при доторку, — оповідає славний учений Крукс, — видавалися іноді студентами як лід і мертвими, іншим знов разом теплими і повними життя, стискали за руки, наче які стали понятелі. Одного разу задержав

я таку руку в моїй руці, постановивши її не випускати. Тимчасом не чув я ніякого зусилля, щоби ця рука видобувалася з моїх рук, тільки рука та немов поволі розпливалася у мряку і тим способом висвободилася з моєї долоні“.

Недавно появилася дуже цікава книжка „Про смерть“. Це виклади Н. Нельсона, професора ісландського університету. Згаданий професор був спершу непримирним ворогом усіхх сеансів і глазував собі з них немилосерно, доки випадково не пізнав незвичайно сильного медіа — сільського хлопця з Ісландії, який прибув до столиці, щоби стати друкарем. Про цього хлопця оповідали дивні дива, аж кількох запалених спиритистів спонукало професора, щоби він прибув на сеанс з тим медієм. Дуже скептично настроений і невдоволений, що дався намовити, професор прийшов із постановою, щоби ствердити, що все те ошука. Медій був під твердою контролею. Явища були загадочні і відтепер став професор сам вести дослід, а потім оголосив їх друком. Книжка ця містить уступки про феноменальні явища в присутності цього примітивного сільського хлопчини. Професор пише: „Перший раз щойно тепер довелося мені бачити правдиві сеанси медіумічів. Ми мали різноманітні явища світляні і численні левітації, не тільки столи йшли вгору, дарма, що учасники з усіх сил тягнули їх удолину; ба навіть сам медій поїхав аж під стелею разом з отоманом, на якій лежав. Дивні були світляні явища: спершу показувалися як світляні язички, що повставали одні за одними в різних місцях кімнати, пізніше розвинулися так, що вся стеля поза медієм була наче у світляній хвилі із таємним руслом — наче сітки з очками. По кількох нечорах ми побачили якусь постать, що станула серед світла.“

(Далі буде.)

того народу, який змушений буде нею користуватися".

Отож київський університет не прийшов українській владі на допомогу в справі українізації вишніх шкіл. Українська влада мала намір перетворити університет св. Володимира в Києві в український університет, але вирішила не руйнувати старих позицій російської культури на Україні та відкрити в Києві окремий український університет, який і дійсно відкрито 6 жовтня 1918 р.

Большевизма влада відразу заявила „пролетаризацію“ вишніх шкіл і з цією метою оголосила щодо них принцип „відкритих дверей“, себто кожний без винятку мав вільний вступ до вищої школи. Трохи згодом, а саме в 1920 р., більшовицька влада зовсім ліквідувала університети на Україні, в тім числі й університет св. Володимира, вбачаючи в них школу, перейняту ідеалістичною схоластикою.

Щойно в жовтні 1933 р. відновлено в Києві університет. І хоч відновлений університет міститься в будинку колишнього університету св. Володимира, всеж, розуміється, не можна назвати його опалковцем чи то університету св. Володимира, чи то українського університету в Києві, бо відновлений університет і своєю структурою, і своєю програмою значно розходиться з тим поняттям, яке звичайно звичаємо ці словом: університет.

Не можна, розуміється, з короткої статті дати огляд наукової діяльності університету св. Володимира за увесь час його існування та більш-менш докладно визначити його значення для України. Одне можна сказати, що самі імена бачилися — нині вже покійних — професорів, доцентів та асистентів університету св. Володимира, як ось імена Михайла Максимовича, Миколи Івановича, Ореста Новицького, Миколи Костомарова, Михайла Драгоманова, Миколи Зібера, Олександра Котляревського, Володимира Антоновича, Олександра Кістківського, Михайла Ватимирського-Будавова, Миколи Дашкевича, Івана Лучицького, Володимира Ісаченкова, Андрія Лободи, говорять за себе. Безперечно, всі ці учні прислужилися тому, що університет св. Володимира в Києві здобув собі почесне місце серед наукових установ Зах. Європи; а багато з названих тут учених, не зважаючи на русифікаторську мету, з якою київський університет був заснований, прислужилися також розвитку української культури, виховавши сотні й тисячі культурних діячів,* що потім приложили свої сили на працю для українського національного відродження.

Ст. Сірополько.

* Уже в 1879-го р. університет св. Володимира мав щорічно понад 1,000 студентів, а в останніх п'ятих роках (до 1918 р.) було їх більше як 5,000 річно.

Після вбивства дир. Івана Бабія.

ОПЕРАЦІЯ ВБИВНИКА.

У четвер вечором лікарі перевели операцію вбивника бл. п. дир. Івана Бабія, студ. Романа Савчука. Кулі покищо не витягнули, бо така операція довела б до ще більших ускладнень. Вбивника відживляють штучно. То куля розірвала йому язик і він не може нормально відживлятися. Після операції гарячка підскочила. Тому стан недужого дуже поважний.

СЕКЦІЯ БЛ. П. ДИР. І. БАБІЯ

У четвер вполудне відбулася секція тіла дир. І. Бабія в інституті судової медицини при вул. Пекарській. Секцію переводив д-р Попельський у присутності слідчого судді д-ра Цісли. Куля пробила мозок і тому дир. Бабія згинув на місці.

ПЕРЕНЕСЕННЯ ТІЛНИХ ОСТАНКІВ ДО ЦЕРКВИ СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА.

У четвер в год. 6-й вечором перенесли тілні останки бл. п. дир. Івана Бабія в каплиці при інституті судової медицини до церкви св. Ап. Петра і Павла при вул. Личаківській. У похоронній похід взяло участь дев'ять священників під проводом о. прабата Куницького, які відправили в церкві похорону.

ПОХОРОНИ ПОКІЙНОГО ДИР. ІВАНА БАБІЯ.

Заупокійну архиерейську Службу Богу відправив у церкві св. Ап. Петра і Павла в год. 8.15 Преосвящений Кир Никита Будка в асисті 12 священників при шестері виповнених церкві. На богослужінні були присутні представники Кураторії навч. Кестліх і Юс, учительський збір обох українських гімназій, шкільна молодь та українське громадянство. Під час богослужіння виголосив проповідь о. д-р Голубевич, ка-

Сьогодні!
„8³⁰ веч.“

Великий Театр

„Я Х Т Л Ю Б О В И“
(NEW YORK BABY)

Оп. І Крепінського, Л. Бродзінського з муз. Ф. Гордон.

Сьогодні!
„8³⁰ веч.“

Чехословацькі національні соціалісти поширюють свої впливи.

Мадярська, німецька, українська й жидівська секція партії Бенеша.

Як повідомляє німецький часопис з Братислави, чехословацька національно-соціалістична партія задумує заложити в себе мадлярську й німецьку секцію. В колах чехословацької соц. партії прийшли до переконання, що батенько мадлярських та німецьких робітників є невдоволених соц.-демократичною партією, тому їх хочуть переняти до себе. Крім того сподіються знайти прихильників серед партії християнсько-соціальної. Як даліше подають, мали теж і жиди зголосити свою охоту

заложити свою секцію в партії Бенеша. Можна оподіватися, що й на Підк. Руси схоче ця партія поширити свої впливи серед нашого населення. Перші спроби ми вже бачили, коли то свого часу видали додаток до „А-Зету“ під наголовком „Свободное Слово“, писане дивною легіонарською російщиною та прикрашене якими фізіономіями д-ра Камінського та д-ра Фенічка, яких „Свободное Слово“ думало для себе скапувати... (Українське Слово)

Дальший хід подій в Австрії.

СПІЛЬНА АКЦІЯ ФРАНЦІЇ ТА ІТАЛІЇ.

ПАРИЖ, 27. 7. ПАТ. На вістку про події в Австрії та вбивство Дольфуса прем'єр Думерг відбув нараду з мін. Барту, а опісля з мін. Еріо та ген. Деменом, з якими обговорив ситуацію Австрії. Опісля мін. Барту мав нараду з італійським амбасадором. Мін. Барту вдержує постійно контакт з Римом і Лондоном та слідкує за подіями в Австрії. Відповідальність за події в Відні вважає прилюдно опінія Риму, Парижа і Лондону льогічним наслідком терористичної акції, яку піддержували з Берліна і Мінхену.

ГОСТРІ НАПАДИ НА НІМЕЧЧИНУ.

РИМ, 27. 7. ПАТ. Італійська преса гостро нападає на Німеччину за останні події в Австрії. „Месаджеро“ пише, що вбивство було наслідком злочинної акції і пропаганди з закордону. Щоденник відверто виступає проти Німеччини. Інтервенція німецького посла за змовників дуже вимовна і не визнає ніяких коментарів. Однак ситуація в Німеччині не зміниться. За незалежність Австрії стоїть, крім волі народу, збірна гарантія великих держав. З подібними замітками і в такому гострому тоні пише французька та англійська преса. Більшовицька

преса закидає організацію державного перевороту Берлінові та радів вельми, що останні події в Австрії погіршать взаємини Італії з Німеччиною.

ВІДГОМІН ПОДІЙ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 27. 7. ПАТ. Події в Австрії знайшли вже відгомін у парламенті. Мін. Саймон у своїй промові підкреслив два моменти: жорстоку повелітку вбивників канцлера Дольфуса, до якого не допустили ні лікаря ні священника та інтервенцію німецького посла за вбивниками. Посли голосними окликами висловили своє обурення. Мін. Саймон заявив, що Б. Британія не змінить свого становища в справі Австрії.

ПОХОРОНИ.

Похорон канц. Дольфуса буде в суботу 28 липня в год. 14.30 зперед ратуша. Там виголосить промову президент Міклас, ки. Штаремберг і бурмістр Шмін. Опісля похоронний похід піде до церкви св. Стефана. На цвинтарі промовлятиме мін. Шушніг і представники Френту батьківщини.

ПОЛІТИЧНЕ ЗАВІЩАННЯ КАНЦ. ДОЛЬФУСА.

У Відні кажуть, що канц. Дольфус оставив політичне завіщення, в якому м. і. визначає теж свого наслідника. Кола, дуже близькі до покійного кажуть, що про якесь спеціальне завіщення нічого невідомо. Завіщенням в обширнішому значінні є політичні енуціяції Дольфуса.

Рада міністрів на вчорашньому засіданні ухвалила далі вести політику пок. канцлера Дольфуса.

ПАПЕН У ГІТЛЕРА.

ЛОНДОН, 27. 7. ПАТ. З Берліна повідомляють, що Папен відвідав Гітлера, який є в Байрайті, після чого ще нині вернеться до Берліна заки відіде до Відня.

БЕРЛІН, 27. 7. ПАТ. Нім. Інф. Бюро отримало телеграму свого віденського кореспондента, що в тамошніх колах закордонних журналістів гадували, нібито австрійський уряд шоправда, дав згоду для Папена, однак з тим зв'язав деякі гарантії. З огляду на це заявили урядово Нім. Інф. Бюрові, що досі не прийшло іще до віденського уряду прийнятий загальнодипломатичний внесок від німецького уряду. Тому неможливо, щоб дали згоду. Австрійський уряд не видав іще в тій справі ніякої заяви. Всеж австрійський уряд прийняв із великим задоволенням зміст листа канцлера до Папена.

ПЕРЕД ЕВРОПЕЙСКИМ КОНФЛІКТОМ.

РИМ, 27. 7. ПАТ. На австрійським кордоні стоїть 40.000 італійського війська під проводом ген. Байстрочі та десяткох генералів дивізій і бригад. Військами у Больцано проводять ген. Патріані, давніше шеф військової місії в Албанії. Військовими частинами в Удіне проводять ген. Граціані, під проводом якого під час світової війни італійські війська заняли Кіренайку.

ВБИВНИК КАНЦЛЕРА ДОЛЬФУСА.

Вбивником канцлера Дольфуса є воєк Отто Папета, який під час світової війни був в тім самім полку, що покійний канцлер.

САМОГУБСТВО ДИРЕКТОРА ПОЛІЦІЇ.

Влада арештувала колишнього директора поліції Еренді під замітом пісної співпраці з націонал-соціалістами. Кружляють поговори, що Еренді скінчив самогубством.

При проявах перечулення, почутті страху, безсонності, серцевих недомогань, напору в грудях природна гірка вода Franciszka-Józefa оживляє обіг крові в органах підчерев'я і тому втишає всяке розладдя. Поручають її лікарі. 1—1

техит української гімназії, в якій пок. І. Бабій був директором.

Після богослужіння зворушливими словами попрошав покійника єпископ Никита Будка, який є односельчанином бл. п. дир. І. Бабія (зі села Добромірж, збаражського повіту).

Гехерсен відбулися в год. 4-й вполудні і тривали до год. 7-ої вечором. Похорони вели обидва єпископи: о. д-р Іван Бучко та о. Никита Будка в асисті цілої капітули, духовників — професорів Богословської Академії і всіх парохів львівських церков. На похороні зібралися неперелідли маси народу, причому бачили ми весь львівський педагогічний світ. Над могилою перший промовив Преосвящений Кир о. д-р Іван, якого промову друкуємо на окремому місці.

Опісля промовляли: візитатор львівської шкільної кураторії Шелан від Кураторії, о. крилошанин д-р Лаба від Богословської Академії та Богословського Товариства, проф. Біленький від учительських зборів обох українських гімназій і Т-ва „Учительська Громада“ та інші.

КЛЕПСИДРИ.

На мурах м. Львова появилася великі клепсидри, що повідомляли про смерть дир. Бабія. Про деякі з них гадували ми у вчорашньому числі „Діла“. Нині доповнюємо нашу замітку тим, що на мурах розвішено ще клепсидри від Богословської Академії та Управи Учительського Збору філії державної гімназії з українською мовою навчання.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

Дружина бл. п. дир. Івана Бабія є з дому Юринська, а не Корчівська як це помилково вложено у вчорашньому „Ділі“.

Амалія Онуферко

ур. Юськович

померла 26-го ц. м. в Станиславові,
у 48. році життя.

Похорони відбудуться в неділю 29.
ц. м. в год. 3. попол. В. І. П. І.

НОВИНКИ

— Робітни футер Юліана Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3, I. пов. Тел. 54-46. Приймає футра до переходу на літо. 1287 56-7.

— Відкриття кедринного заповідника відложено. Повідомлює з достовірного джерела, що відкриття кедринного заповідника в околиці Підногого, заповіджене на початок серпня ц. р., відложено на пізніший час.

— Чи саботаж? Аг. Всуха повідомляє: У Вербова, бережанського повіту, на т. зв. лісничівці, в якій живе лісничий Ва. Фортун, предіаілік місцевого відділу „З. С.“ невідомий досі чоловік облив континний лад бензином та підпалив. Вогонь запримітали влору та вгасили.

— Ше про розшарпаного петардою. В справі розшарпаного петардою в Бориславській волості Фогзеві 24-літнього Ст. Сень поліція ствердила, що він від довшого часу носився з саботажним наміром. Говорив, що коли підбере собі життя, то так щоб слід по ньому не остав, себто вибуховим матеріалом. Далі поліція стверджує, що Сень хотів убити інж. Юрія Мухинського в Бориславі, який відправив його з праці та своїми зізнаннями причинився, що Сень за крадіж засудили на 4 місяці арешту. В усьому випадку ствердили, що справа вибуху бомби не мала нічого спільного з політикою.

— Душогубство. Пишуть нам з Бережан: Напередодні св. Петра і Павла, себто 11. липня ввечері коло 10. год. пішов на миду розмову до ліса з чужою жінкою гром. Михайло Снак з Анною Замосцінкою з Мечишів. Відай не дуже та розмова подобалася чоловікові Аннички Микола Замосцінникові с. Івана, теж з Мечишова, бо приловивши залюблену пару, джаганом таки на місці розфалатав голову Михайлові Снакові та крім того поломив обі руки, щоб не обіймали його жінки, а на додаток ще й 14 ребер. Михайла Снака вже поховали, а Миколу Замосцінника та його симпатичну жіночку притримала поліція.

— Сфінгований напад? Польські джерела повідомляють, що поліція в Сквилові арештувала бовевика ОУН Дмитра Труша, виконавця нападу на команданта поліційної станиці в Вербізях, Шляхцінського. Ви мів три пострілові рани на грудях. Труша привезли до львівського шпиталю і тут, лікарі ствердили, що рани завдані з безпосередньої віддалі. Це, як твердять згадані джерела, вказувало би, що Труш стріляв до себе в самогубному намірі.

— Львівська хроніка. Ст. Задорожний з вул. Красницьких 19 повідомив поліцію, що власник овочарні при вул. Третього Мая, Брод, вигантив у нього сто зол., приобіщавши йому посаду у гр. Баворського. — Невідомі злодії вкрали з хати Ст. Смигівни (Личаківська 149) річ на 348 зол. — Наслідком вибуху „примуся" повстала пожежа в домі при вул. Балхарський 8. Пожежа сторожа вогонь угасила. — Невідомі злодії вкрали з жидівського робітничого союзу при Казимирівській вул. 16. п'ятьдесять крісел і 4 столи.

Найздоровіші, найшляхотніші
та безконкуренційна прикмета ПАПЕРЦІ І ТУТОК
„КАЛИНА“

— Ріжні вістни. Еспанські війська помаширували на Смару у західній Сагарі. — Під покровом Ліги Націй та Італ. комітету для духової співпраці відкрили у Венеції міжнародний конгрес мистецтва. — Франц. маршалок Люте амврає. — Ріжні члени англійського парламенту та пачали лйоралів підписали заклик до громадянства, щоб воно склало 30.000 фунт. на видання в 40 томів історії англійського парламенту; перший передплатник, що зложив гроші, це король. — У Латвії почалися ріжні свята присвячені історії латиського народу. — Верховний комісар для справ емігрантів із Німеччини заявив, що більша частина жидів емігрувала до Палестини; їм не-жидів удалось вислати на роботи до Франції 20.000 осіб. — У Байрайті вагнерівський фестиваль; на першу лнставу пішов „Парсифаль" під орудою Р. Штрауса; були присутні Гітлер, Гебелс і князь Август-Вільгельм. — У науковій німецькій експедиції на верхи Гімалаїв згинув теж п провідник Вілі Меркель.

— Чому Уелс приїхав до Москви. Англійський письменник Уелс приїхав літаком до Москви 23-го ц. м. Його зустріли представники ріжних організацій. Відповідаючи на ріжні привітні Уелс сказав: „Я був у Росії ще за життя Леніна. У розмові зі мною він заявив: Приїжджайте до нас за 10 літ подгинути, що з нами буде. Я послухав його розли. Тепер цікаво тілжкі, що Уелсові за ці 2 тижні побуту покажуть і що він сам побачить.

— Повітряна війна над Лондоном. Над Лондоном відбувалися в останній часі величезні маневри пілоі англійської повітряної фльоти. Їх хід мав представляти повітряний напад і оборону столиці Великої Британії. Зислід маневрів викликав жах серед людности. 90 проп. „ворожих" літаків пробилось через оборонну лінію й „бомбардувало" місто. У воєнний час усі важкіші об'єкти Лондону були би знищені, а його 7-мільйонна людність вилежала бовеними газами. Останні маневри показали, що в разі війни столиця Англії засуджена на загибель.

— Гіндуське Голіуд. В околиці міста Лягоре повстала перша велика станиця гіндуської фільми. Гіндуси фільмують віддавна, але їх фільми мали малу вартість і не наважались до експорту. Тепер головне гіндуське фільмове підприємство „Пуніас" запросило до себе цілий ряд німецьких режисерів і операторів. Вони мають зреформувати гіндуський фільмовий промисел і хто знає, чи незадовго цілий ряд далекосхідних фільмових зрок не стане так само славний, як нпр. Марлена Дітріх чи Грета Гарбо.

— Вмирають від спеки. Наслідком спеки, яка навістила Зл. Держави, померло на сонішній удар 1.361 людей. З того 378 припадає на Місурі та 360 на Ілінойс. З останніх телеграм виходить, що страшна спека, яка заподіяла великі шкоди, помадо минає. Температура опалає. На великих просторах падають дощі.

— Лікадують банду Ділінгера. Позбувшись свого славнозвісного ворога Ділінгера, постановила американська поліція знищити і його банду. Кількох її членів уже удалось заарештувати, але два головні провідники ще все скринуються. Один із них, Дж. Нельсон, якого через його молодий вигляд називають „дитинка", має на сумішні кілька убийств, а другий, це славний бандит Жак Гамільтон, який свого часу поміг Ділінгерові втекти з в'язниці. Однак поліція має надію вже в найближчій часі зловити обох злочинців і увільнити Америку від тої язви, якою є банда Ділінгера.

— Великі роковини. Летунство вже вийшло у кров сучасного життя. Чуючи, про щораз то неймовірніший подвиги лнцарів повітряного царства, оглядаючи летунські фільми, ледви чи можемо повірити, що люди літають не довше як тридцять літ і що в липні цього року минають 25-і роковини першого лету „на білшху складі. В добі подвигів Бальба не можемо собі навіть уявити, яке враження вчинила на людство у 1909 р. відомість, що француз Влеріо перелетів канал Ля Манш. Але так було. Незадовго падали собі на вулицях в обійми, довідавшись про цю величезну перемогу людського генія. А коли місяць тому, Влеріо ще раз, тим разом у аероплані найновішої конотрукції і без жадної небезпеки, прилетів до Лондону, знов витала його тюрчйна хрба, а найкращі летуни Англії віддали поклан ветеранові свого мистецтва.

— Збанкрутувало місто на Фльориді. Місто Кій Вест, що лежить на самім полудневім краю степу Фльориди, проголосило банкрутство. Воно мало в 1920 р. 18.000 населення, тепер має 12.600. В депресії місто стратило виробництво цигар і всякі підприємства. Крім того водна територія покинула Кій Вест. Місто звернулось до степової і федеральної влади, щоб його не-

ребрали. Адміністратор Фльориди повідомив губернатора Шольца, що перебере місто Кій Вест і буде старатися привести його до ладу.

— Адмірал Бирд у небезпечі. Адміралові Бирдові, ананому американському дослідникові полярних околиць, загрожувє велика небезпечна. Підчас своєї останньої виїзди в околиці південного бігуна порішив він, сам один перебути полярну зиму у ледовій хатинці, щоб поробити деякі досліді з метеорології. Опочатку йшло все добре, але небаром радієні телеграми з ледової пустелі стали загрозливі: Адмірал Бирд аринив себе в руку і йому загрожувє гангрена. Ратункова експедиція, яка мала звільнити хороброго дослідника, мусіла по 38 мільях завернути, бо безпереривні бурі не попустили дальше посузатися.

— Бенефіс у кіні „Марусенька". У вівторок 31. липня в год. 9.15 буде бенефіс артистів Шмарівни, Рельської та Островського. Вони дадуть ревію в 20 образах п. з. „Раз живемо!"

оголошення конкурсу.

Кооператива „Будучність" у Тернополі оголошує ний конкурс на проєкт реалізаційної вивіски для паперців і туток „Калина". Вивіска більше (3-6) кольорова в розмірах 35 X 25 буде виконана на блазі.

Опечатані проєкти з довідками гаслом треба прислати на адресу кооп. „Будучність" у Тернополі, вул. Пушчерта 29, найдальше до дня 25. серпня ц. р. подючи в окремі копії з тим самим гаслом і називає автора проєкту і його адресу.

Прислани в означений часі проєкти розгляне окреме журі, покликане Дирекцією кооперативи. Для прийматих проєктів пазначені нагороди в квоті 150 і 100 золотих.

Прийняті проєкти стають власністю кооперативи „Будучність", неприяні дістануть автори назад на подані адреси.

Тернопіль, дня 25. липня 1934.

Управа.

СПОРТ.

УКРАЇНА — СВИТЕЗЬ.

Вішлатні змагання цих дружин за мистецтво Окружної Ліги відбудуться в неділю 29. ц. м. на грині Погоні. Початок: год. 5. ввечері. Попередить в год. 3 змагання рефре. Цінм ввійшкючі.

НАКОЛЕСНІ ЗМАГАННЯ ЛЬВОВА.

В дні 29. липня відбудуться наколесні біг на стрийській шосі на 10 км. Збірка змагунів на площі С. Б. точно в год. 8-й. Змагання повинні зібрати на старті всіх наколесників Львова, бо це добра заграма перед близьким уже краєвим бігом. Зголошення на пн сьмі до суботи 28. ц. м. до год. 19-ої в доміні У. С. С. Домініканська 11.

КРАЄВІ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ.

відбудуться у Львові в днях 1. і 2. вересня ц. р. з такою програмою:

I. Жінки: біг: 60, 100, 200, 800; мети: кули, диск, ратище — одно- й обіруч; скоки: ягору і адаля з розбігом та адаля з місця; гімні: 4X100, 4X200.

II. Мужчини: біг: 100, 200, 400, 800, 1500, 10.000; мети: кули, диск, ратище — одно- й обіруч; скоки: ягору, адаля, з жердкою, трискок; гімні: 4X100, 4X400.

КАЛЕНДАРНИК РОЗГРИВОК У. С. С. ЗА ПЕРШЕНСТВО ПЕРЕМІЩИНІ В КОПАНІ МЯЧІ (П. черга)

22. 7. Степ — У.С.К. (Добромил), Спартак — Соція, Вігор (Військо) — Запорожець (Назавинович); 29. 7. Беркут — Соція, Запорожець — Степ (Будилович), Спартак — У. С. К.; 5. 8. Беркут — Запорожець, Спартак — Степ, У. С. К. — Вігор; 19. 8. Соція — У.С. К.; Беркут — Вігор, Запорожець — Спартак; 26. 8. Беркут — Степ, Вігор — Спартак; 28. 8. У. С. К. — Запорожець, Соція — Степ; 2. 9. У. С. К. — Беркут, Соція — Запорожець, Степ — Вігор; 9. 9. Спартак — Беркут, Соція — Вігор.

Посезонна випродажа
літніх шовкових матеріалів по цінах знижених до 50 проц. — в Галицькому Магазині Новостей. — Львів, Галицька ч. 15.

